

КРИМИНОТЕОЛОГИЯ В АСПЕКТИ ПРАВОВОЇ ДІЙНОСТІ: МИНУЛОГО, ЧИННОГО (ДІЙНОГО, ТЕПЕРІШНЬОГО) ТА МАЙБУТНЬОГО (БАЖАНОГО) ПРАВА

КРИЦАК Іван,

канд. наук, Харківський національний
університет внутрішніх справ, Україна,
ORCID ID: 0000-0003-3530-4269

Summary: Criminoteology in the conditions of war is one of the most promising directions scientific research, as well as a valuable discovery, because each of us changes, lives in its own, special reality. In terms of comprehension not only theological, but also philosophical, social, and practical through the prism of the spiritual you can on principles of recognition of the Law of God (scripture and tradition) make a real breakthrough in science, discovering, each time something new, rethinking the acquired.

Key words: criminology, war, ideology, liberalism, crime.

Не багатство, а убогість та біднота, афонське самовідречення, коли душа прикрашена постом і молитвою – призводять до високих духовних станів.

Кримінотеологія в умовах війни є одним із найбільш перспективних напрямів наукових досліджень, а також ціннісним відкриттям, адже кожен із нас змінюється, живе у своїй, особливій реальності. В аспекті осягнення не лише теологічного, але й філософського, соціального, практичного кризь призму духовного можна на засадах визнання Закону Божого (священного писання та передання) здійснити справжній прорив у науці, відкриваючи, щоразу нове, переосмислюючи здобуте.

Вирішення багатьох проблем людства в умовах тотальних парадоксів, секулярності, правового нігілізму, ідеалізму, плюралізму (багатоманітності думок) та лібералізму як панівних релігій сьогодення, – теологічне (релігійне) знання за таких умов носить часто формальний характер, коли довкола вичерпується (зникає) любов, справжні почуття і духовність, яка б пройшла через горнило скорбот і випробувань.

Лібералізм, як ідеологічний конструкт багатьох суспільств призвів до того, що людство наблизилось (вступило) в епоху тотальних змін і потрясінь, землетрясінь і наводнень, масових катаклізмів, коли Планета Земля „тріщить по швах”, не витримуючи навантаження зла, яке у Старому Завіті викоринилось всезагальним потопом, а сьогодні існує загроза вогню, – ядру, апокаліпсису, армагедону.

Дослідження кримінотеології, яка на загальнодержавному рівні ще не набула необхідного розголосу, із залученням найрізноманітніших спеціалістів, знавців своєї справи є важливим, пріоритетним завданням. На жаль, через надмірний вплив інформаційних технологій релігія вичерпує свої можливості, а суєта та хаос у головах безпосередньо відображаються на духовному житті як окремої людини так і суспільства загалом. Зачинившись у келії власної душі, створивши у ній відповідну пустелю молитовних станів, можна осмислити навколишню дійсність і дати рекомендації: куди ми йдемо, до чого прагнемо, чи відповідають наші життєві пріоритети вищим ідеям божественного в аспекті небесного?

Формалізм у всьому має присікатися, адже суспільна реальність засвідчує постійний вибір між життям і смертю, добром і злом, коли людство усі свої устремління направляє до Неба, Небесної Церкви торжественної, святих угодників, Матері Божої, щоб умилостивити праведний гнів Бо-

жий на милість. „Прогнівили ми Бога” – цей постулат треба усвідомити цілим націям і народностям. Звідси можна вибудовувати стани покаяння та, відповідно, знаходити вихід із найскладніших обставин життя.

Сфера релігії надзвичайно різноманітна, свідомість народів, залежно від ментальних коренів держав, суттєво різняться. Водночас важливо, коли серед багатьох правд, високої духовності тієї чи іншої особистості обрати ту, яка найближча до істини. В Євангелії сказано, що ...навіть увесь світ не зміг би вмістити написаних книг про чудеса Ісуса Христа (Іоана. 21:25). Можливо, людство за таких умов здатне перемінити власну свідомість, совість, коли основна ціль і призначення людини у житті – святість.

Кримінологія як найбільш перспективний концепт у сфері ідеологічного має на меті не лише дослідження сутностей і проявів Бога. Насамперед йдеться про виявлення багатьох аспектів соціального з метою глибинного пізнання добра і зла. Звідси викристалізація правомірного та протиправного, суспільно-небезпечного залежно від умов життєдіяльності та гріхопадінь, ...щоб не сталось чого гіршого з нами (Іоана 5:14). Право, його формування – це складний та багаторанний процес, який зазнає постійних змін і трансформацій. Закономірно, адже коли відбувається підміна понять, коли зло оголошує себе добром, треба вживати дієвих заходів впливу та втручання. Означений шлях кримінології на засадах богослов'я, з урахуванням напрацювань багатьох філософій у спрямованості Добра, може визначити дорогу праведності (необхідну та бажану) – власного, національного, самобутнього праворозуміння.

Зараз спостерігається тенденція до занепаду (краху) лібералізму. Людство неодмінно вийде на високі щаблі божественного пізнання світу після численних катастроф і потрясінь. Повинно відбутись лише перезавантаження прагнень Добра на противагу злу, яке набуло вже не прихованих, а чітких, зовнішніх тенденцій і розпочало епоху свого торжества. „Бог поругаем не бывает”, що посіє людина, те і пожне (Гал. 6:7). Той, хто ще не усвідомив силу Божественного промыслу, суттєво помиляється.

Основна мета кримінології, у нашому розумінні, не у вивченні релігійної злочинності – це занадто мілкий шлях. Йдеться про дослідження еволюції сутності зла та переростання (переродження, мутацію) його у більш низинні стани з найдавніших часів до сьогодення, з необхідним, подальшим запропонованим шляхом виходу з темряви гріха. Йдеться, насамперед, про генні (генотипні) лінії, різного роду соціальні стани, де найбільше продукує зло, яке постійно еволюціонує, перероджується.

Системні відкриття на цьому поприщі – це знання з коренем Сгі-мен (людина, яка чинить зло), або, за словами Ч. Ломбразо, „Злочинна людина” („Преступный человек”), тобто той (та), який переступає через вимоги Закону Божественного насамперед і світського (державного, „кесаревого”) зокрема. Зауважимо, що божественний є вищим в аспекті духовного, адже навіть за кожен лихий помисел доведеться відповісти. Наглядно про це свідчить 7-ма Заповідь Бога: „всякий, хто смотрит на жінчину с вожделением, уже прелюбодействовал с нею в сердце своїм”; „Не прелюбодействуй”. У такому аспекті можна говорити про Зло крізь призму кримінологічного знання.

Вихолощення (просіювання) кримінального із найрізноманітніших галузей шляхом міждисциплінарних взаємодій формує відповідне кримінологічне знання соціуму шляхом заточеності мислення у протистоянні Злу і неправді, коли концептуалізуються найрізноманітніші його прояви на стику кримінології, релігієзнавства, а головне – богослов'я.

Для вітчизняного злочинознавства розвиток нових трендів, напрямів кримінології є неабияк важливим. Зокрема, виникла ідея створити напрям кримінологічного знання, де великий пласт добра і зла здатен сформувати відповідне кримінологічне знання. Тобто кримінологія зацікавлена у підборі до своєї орбіти (парадигми) сильних особистостей, які досягли пілотажу мислення у своїй професії і змогли б просіяти відповідні знання крізь сито кримінологічного. У цьому сенсі,

процес появи нових напрямів є безперечним (безперервним), і сприяння йому може забезпечити вихід кримінології на якісно нові щаблі наукового пізнання та дискурсу.

Кримінологічне прогнозування сутності зла, лихих помислів і реальних дій як результат і прояв поширеності зла (злочинності) в умовах глобального комунікаційно-інформаційного простору у рамках тієї чи іншої кримінологічної школи, наприклад, політичної кримінології, кримінології, військової кримінології, може окреслити ще багато напрямів наукових досліджень. Це закономірний процес, адже кожна проблема при її комплексному дослідженні носить глобальний характер. Постійний розвиток нових напрямів – таких як сімейна кримінологія (кримінофамілістика), спортивна кримінологія – збагачує українське право, виводить його у ранг самобутності, універсальності відкриттів, які можливо ще не винайдені у світовій кримінологічній думці. Звідси розвиток кримінології як комплексної (міждисциплінарної) науки, яка бурхливими (динамічними) темпами розвивається та охоплює своїм предметом дедалі більш нові теорії (тренди, напрями), які можуть виявитися неабияк перспективними, адже йдеться про всезагальне (ідеологічне), кількісне з неодмінним переходом у якісне, шляхом конкретних рекомендацій науково-практичних конструктів.

Поява спецкурсів може якісно збагатити свідомість студентства у напрямку духово-моральних педагогічних здібностей як засобів протидії, попередження поширенню деструкцій, апатій, злочинного, з присіканням ненависті (ворожнечі) у приниженні людської гідності, що є пріоритетним напрямом не лише віктимології. Кожна людина створена за образом і подобою Божою (Буття 1:26-27). Звідси відповідна і повага до неї. Водночас, такий образ передбачає ухил від злодіянь.

Можливо, саме теологічна спрямованість у розумінні злочинного здатна дати раціональні відповіді на засадах богослов'я у формуванні кримінології, як окремого тренду наукових досліджень. Саме етнонаціональнокультурнісний підхід крізь призму духовно-ціннісної парадигми в аспекті вирішення багатьох завдань (осмислення) злочинності з опорою на церковне (канонічне) право сприятиме традиційному для нашого суспільства формуванню юриспруденції на якісно нових засадах. Історичні передумови розвитку національного права засвідчують, що, все ж, треба засновуватись на своєму, власному, самобутньому, адже все стороннє чужорідне. За умови врахування криміногенного потенціалу та підходу, коли на відповідних генних (родових) лініях (від Адама до сьогоднішнього дня) панує і реально діє такий концепт, як пам'ять предків, минулих поколінь, гріховність чи праведність родів. Якщо історичні корені святості наших земель вже вироблені впродовж тисячоліть, залишається лише тримати цей орієнтир і примножувати означену добродійність.

Попередження злочинності, а саме кримінологічно-педагогічний підхід із виїздами до практичних підрозділів, реальним функціонуванням кримінологічних мобільних груп, науково-дослідних центрів з вивчення проблем злочинності шляхом здійснення винаходів у науці та практиці, а також широке застосування методу інтерв'ювання є вельми перспективними. Можливо, на таких концептах теорія попередження злочинності може по-справжньому відбутись, насамперед, у тісному взаємозв'язку з кримінологією, а різноманітність галузей і сфер наукового знання (де особливим чином присутнє добре чи злочинне) формуватиме обриси справжньої вітчизняної (національної) кримінології на засадах історії та культури, звичаїв, традицій, цінностей, праведності та святості з перенесенням на сучасність і перспективами майбутньої дійсності.

Ретрансляція кримінології крізь призму божественної парадигми і боротьби зі злом, протидія йому в умовах нинішньої війни станів та реального російського вторгнення задає розвиток кримінологічної (медійної кримінології), висвітлює взаємозв'язок злочинності з багатьма функціональними системами. На особливу увагу заслуговує боротьба з корупцією, протидія злочинам, які вчиняються на релігійному ґрунті (релігійний тероризм та екстремізм), адже, релігійні війни є найстрашнішими у світі. Не мир приніс Я вам, а меч! (Мф. 10:34). Меч „обоюдогострий” (Евр. 4:12). Слово Боже, яке розділяє грішників від праведників, подібно як це відбудеться на Страшному Суді

Христовому.

Сьогодні кримінотеологія оперує (здатна управляти) безліччю типових злих проявів і сутностей як на реальному (практичному), так і духовному рівні, – від застосування молитовних станів, де зло об'явило себе добром, і до реальних військових дій. Спільна взаємодія духовних практик (воїнства духовного) з правоохоронцями, може дати неабиякі втручання у ситуації зла, які тисячоліттями не могли бути викоріненими. Так, відповідний прояв деструкцій суспільства за конфесійною та етнонаціональною належністю може сприяти виробленню методичного комплексу рекомендацій, де особливу зацікавленість викликають оригінальні наукові праці. У рамках курсу кримінотеології в аспекті богословського знання можуть розглядатися найрізноманітніші питання сучасного життя. Її діяльнісний, реанімаційний підхід здатен сформувати справжню наукову школу, засновану на істинності, позбавленій омани.

Антикриміногенний потенціал сучасних засобів масової інформації може проявлятися у найрізноманітніший спосіб. Якщо душа за природою – християнка (Тертуліан), тобто створена Богом, – відповідно і прагнення її до осягнення божественного є природним, закономірним, самобутнім, яке би зло не запанувало в її сутності. Сучасний світ – це складна сукупність життєдіяльностей і взаємодій. Головне в ньому це свобода на божественних началах. Тлумачення її в такому сенсі може застерегти людину від різноманітних негативних впливів. ...Все мені дозволено, але не все корисно (1 Кор. 6:12).

Гендер за нинішніх умов настільки заповонив сучасне суспільство й отруїв його справжню, істинну сутність, що розвиток суспільних відносин в аспекті гріховного, здається, став нормою. Можливо, вже ніщо, крім промислу Божого, не здатне стати йому на заваді. За таких умов досить важко вирватися з лап гріховного звіра, однак це можливо – тоді, коли більшість стане на шлях покаяння, з урахуванням рекомендацій, вироблених багатьма філософами, митцями, релігійними діячами, поетами і художниками, за наявності міцного духовного, богословського підґрунтя, щоб не впасти в ересі і розколи, і, як результат, – беззаконня. Таким чином теологічний підхід відкриває нові можливості для перегляду багатьох кримінологічних і правових теорій, зокрема гендерної, сімейної кримінології, коли сім'я, як мала церква і держава, здатна забезпечити високодуховні стани суспільства на справжньому дотриманні прав і свобод людини, її інтересів.

Сучасна кримінологія упродовж тривалого часу доводила свою важливість, необхідність і значущість, як така, що здатна взяти «меч» і розділити правду від кривди, істину і добро від зла. Головне за таких умов – вироблення методології сучасних кримінологічних досліджень з урахуванням прийомів і засобів дослідження злочинності, коли релігія і церква відіграють особливу роль у найрізноманітніших сферах суспільства і людського буття. Необхідність базової теологічної підготовки, участь у таїнствах церкви, практичний (дієвий) досвід багатьох молитовних станів – і матимемо бажаний результат. Каталізатором наукової думки є божественний розум, коли вихолощується усяка неправда в аспекті співвідношення цінностей матеріального і духовного. Гріх спочатку має солодкий присмак, привабливість, але згодом це гіркота, отрута, яка вбиває все живе, висоту духовних станів і помислів.

Якщо Кримінальний Кодекс загалом міг би складатися із 10 Заповідей, даних Богом Мойсееві на горі Сінай, тоді тут доречною є одна із них: „Не сотвори собі кумира”, тобто не створимо собі ідолів у науці. Якщо вже все сказано у священному писанні та переданні, залишається лише перенести вказані знання на призму (матрицю) діяльності, якою випала честь займатися. Ніщо в цьому світі не замінить храму Божого, Божественної літургії, служіння якої може бути прирівняним до вибуху атомних бомб з енергією, яка не руйнує, а будує, животворить. Тому чистота і правда благодаті Святого Духа очищають від беззаконь. Слід лише зробити те, що залежить від нас, а Господь неодмінно зробить те, що залежить від нього – укріпить, допоможе у дусі святості, істини, чистоти, та правди, покаяння, як кінцевої цілі і смислу життя людини.